

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

LIIKENNEOPETTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2014

Määräys 8/011/2014

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2014:5

ISBN 978-952-13-5769-5 (nid.)

ISBN 978-952-13-5770-1 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2014

MÄÄRÄYS

13.3.2014

8/011/2014

Voimassaoloaika: **1.4.2014 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:

L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoaa Opetushallituksen määräyksen
22.6.2010 nro 44/011/2010

Muuttaa Opetushallituksen määräystä

-

LIIKENNEOPETTAJAN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.4.2014 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 22.6.2010 nro 44/011/2010 mukaisesti 31.3.2016 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Aulis Pitkälä

Yli-insinööri

Timo Repo

LIITE

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto 2014

Sisältö

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet.....	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	10
1.7.1	Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa	10
1.7.2	Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon terveydentilavaatimukset	12
2	Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon muodostuminen	13
2.1	Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	13
2.2	Tutkinnon osat.....	13
3	Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	15
	Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit.....	15
3.1	Autokoulutoimintojen hoitaminen.....	16
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	16
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	16
	Ammattitaidon osoittamistavat	18
3.2	Liikenneopettajana toimiminen.....	19
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	19
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	19
	Ammattitaidon osoittamistavat	22
3.3	Moottoripyöräopettajana toimiminen	23
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	23
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	23
	Ammattitaidon osoittamistavat	25
3.4	Kuorma- tai linja-auton kuljettajien opetuksen toteuttaminen.....	26
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	26
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	26
	Ammattitaidon osoittamistavat	27

3.5	Ajokokeen vastaanottajana toimiminen	28
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	28
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	28
	Ammattitaidon osoittamistavat	31
3.6	Ammattillisen kuljettajakoulutuksen opetustehtävät.....	32
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	32
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	32
	Ammattitaidon osoittamistavat	34
3.7	Kuljetusalan ammattipätevyyskouluttajana toimiminen.....	35
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	35
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	35
	Ammattitaidon osoittamistavat	37
3.8	Opetustoiminnan johtaminen ja yrittäjyys.....	38
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	38
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	38
	Ammattitaidon osoittamistavat	40
3.9	Ympäristöystävällisen ja taloudellisen liikkumisen asiantuntijana toimiminen	40
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	40
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	40
	Ammattitaidon osoittamistavat	42
3.10	Nuorten liikennekasvatuksen ja AM120:n opettajana toimiminen	42
	Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset.....	42
	Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)	42
	Ammattitaidon osoittamistavat	45
3.11	Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta	46

1 Näyttötutkinnot

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset.

Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tarkentavia ohjeita tutkinnon suorittamiseen. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen sekä tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta.

Henkilökohtaistamisessa tulee ottaa huomioon ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n (952/2011) säännökset opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä 13 §:n nojalla Opetushallituksen määräämät tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset.

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamista koskevan erillisen määräyksen (43/011/2006).

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen

päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito kyseisen näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

Valtioneuvoston asetuksessa (1033/2011) määriteltyihin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistaviin opintoihin sovelletaan opiskeluoikeuden peruuttamisesta ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (L 952/2011) 11 §:n 9 kohtaa. Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tulee ottaa huomioon myös edellä mainitun lain L 952/2011 pykälien § 13, 13 a ja 16 säännökset. Edellä mainitut valtioneuvoston asetus ja säännökset koskevat myös liikenneopettajan erikoisammattitutkintoa.

1.7.1 Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa

Tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten tavoitteena on edistää turvallisuutta näyttötutkintona suoritettavissa ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa ja myöhemmin työelämässä.

Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen sovelletaan säännöksiä esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä (amatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (952/2011) 11 §:n viittaussäännökset ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (951/2011) 27, 27 a ja 27 b §:ssä). Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen silloin, kun opintoihin sisältyy alaikäisen turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia.

Tämä edellyttää, ettei opintojen turvallisuusvaatimuksia voida täyttää ja ettei estettä voida kohtuullisin toimin esimerkiksi opiskelijahuollon ja opiskeluterveydenhuollon palveluilla, apuvälineillä tai muulla tuella poistaa. Mikäli toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojeleminen tai liikenteen turvallisuus sitä edellyttävät, opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla aikaisemmin tapahtuneen opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen salaaminen ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon hakeutumisen yhteydessä.

Edellä mainitun perusteella tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset tulee ottaa huomioon näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisessa. Tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset sisältyvät valtioneuvoston asetuksessa (1033/2011) määriteltyjen humanistisen ja kasvatustieteiden, tekniikan ja liikenteen alan, luonnonvara- ja ympäristöalan sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteisiin.

Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa (L 952/2011, 13 a §) opiskelijaksi hakeutuville tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista. Opiskelijaksi hakeutuvan tulee antaa pyydettyä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjälle opiskelijaksi ottamisen edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot sekä mahdollinen tieto aikaisemmasta opiskeluoikeuden peruuttamisesta koskevasta päätöksestä. Opiskelijaksi hakeutuvan oma kuvaus nykyhetken terveydentilastaan riittää valintatilanteessa. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjien tulee tarvittaessa tehdä yhteistyötä eri koulutusasteiden tai viranomaisten kanssa opiskelijavalinnassa välttämättömien tietojen saannissa ja antamisessa.

Opiskelijaksi hakeutuvan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, jonka mukaisissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa hän ei terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi voisi toimia. Opiskelijavalintaa tehtäessä on kuitenkin otettava huomioon ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. Saman tutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, jotka edellyttävät erilaista terveydentilaa tai toimintakykyä ja mahdollistavat täten opiskelijalle yksilöllisiä ratkaisuja näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen suorittamisessa. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa selvittää yhdessä opiskelijan ja opiskelijahuollon henkilöstön kanssa opiskelijan mahdollisuus hakeutua muuhun näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää.

Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn muuttuminen ei saa keskeyttää opiskelijan näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta tai johtaa harkitsemattomaan koulutusammatin tai -alan vaihtoon. Terveydentilan ja toimintakyvyn muutoksista näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen aikana johtuvat käytännön ongelmat tulee voida ratkaista ensisijaisesti opiskelijalle sopivilla yksilöllisillä opetusjärjestelyillä ja henkilökohtaistamisella. Opintojen ohjaus, opiskelijan tuki, ergonomisiin työtapoihin ja apuvälineiden käyttöön ohjaaminen edistävät näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen suorittamista. Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn muuttuessa opiskelijahuollon, opiskeluterveydenhuollon ja työpaikkojen työterveyshuollon kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätöntä.

1.7.2 Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon terveydentilavaatimukset

Opiskelijaksi hakeutuvan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintojen käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos valtioneuvoston asetuksissa (1032 ja 1033/2011) määritellyissä tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa tarkoitettujen opintojen turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa.

Henkilön terveydentilan tai toimintakyvyn osalta tulee arvioida mahdollisten sairauksien aiheuttamat rajoitteet ja sairauksien yksilöllinen hoitotilanne.

2 Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon muodostuminen

2.1 Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa osoitetaan laaja-alaisia taitoja työkennellä liikenneopettajana autokoulujen, ammatillisten oppilaitosten, ajokorttitutkintoja vastaanottavien organisaatioiden ja liikenteen asiantuntijatehtävissä sekä kykyä ylläpitää ja kehittää oman yksikön toimintaa ja omaa ammattitaitoa. Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto sisältää ammatin harjoittamiseksi lain-säädännön edellyttämiä tutkinnon osia.

2.2 Tutkinnon osat

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto edellyttää vähintään neljän tutkinnon osan hyväksytyä suorittamista. Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto muodostuu kahdesta kaikille pakollisesta osasta ja yhdeksästä valinnaisesta osasta, joista on suoritettava vähintään kaksi. Tutkinnon osien 3.2, 3.3, 3.4, 3.6, 3.7 ja 3.10 suorittaminen edellyttää ajo-oikeuteen tähtäävän opetuksen anto-oikeutta.

Ennen tutkinnon osan Kuljetusalan ammattipätevyyskouluttajana toimiminen suorittamista tulee edeltää joko tutkinnon osa Ammatillisen kuljettajakoulutuksen opetustehtävät tai tutkinnon osa Kuorma- tai linja-auton kuljettajien opetuksen toteuttaminen.

Ajo-opetusharjoittelusta ja liikenneopettajaluvasta säädetään tarkemmin Ajokorttilaissa.

Pakolliset tutkinnon osat ovat seuraavat:

- 3.1 Autokoulutoimintojen hoitaminen
- 3.2 Liikenneopettajana toimiminen

Lisäksi on suoritettava kaksi seuraavista valinnaisista tutkinnon osista:

- 3.3 Moottoripyöräopettajana toimiminen
- 3.4 Kuorma- tai linja-auton kuljettajien opetuksen toteuttaminen
- 3.5 Ajokokeen vastaanottajana toimiminen
- 3.6 Ammatillisen kuljettajakoulutuksen opetustehtävät
- 3.7 Kuljetusalan ammattipätevyyskouluttajana toimiminen

- 3.8 Opetustoiminnan johtaminen ja yrittäjyys
- 3.9 Ympäristöystävällisen ja taloudellisen liikkumisen asiantuntijana toimiminen
- 3.10 Nuorten liikennekasvatuksen ja AM120:n opettajana toimiminen
- 3.11 Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta

3 Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella henkilökohtaistetuissa tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa, jolloin tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen.

Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Arvioijat, jotka on perehdytetty arviointitehtävään, arvioivat tutkinnon suorittajan ammattitaidon tutkintotilaisuuksissa. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen tutkinnon ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti. Tutkinnon suorittajalle annettava palaute arvioinnista on osa hyvää arviointiprosessia. Palaute voidaan antaa tutkinnon suorittajalle esimerkiksi arviointiesityksen tekemisen jälkeen.

Tutkinnon suorittajalle voidaan antaa mahdollisuus täydentää tutkintosuorituksiaan suullisesti. Arvioijat kirjaavat keskustelun aikana tehdyt havainnot arviointilomakkeeseen. Näin varmistetaan tutkintosuoritusten kattavuus ja arvioinnin luotettavuus. Tämä mahdollisuus voidaan järjestää tutkinnon osan suorittamisen yhteydessä tai sitten kun kaikki tutkinnon osien suoritukset on tehty.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan kirjallisen arviointiesityksen tutkintotoimikunnalle sen jälkeen, kun tutkintosuoritukset on tehty kattavasti, luotettavasti ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Kolmikantaisen arvioijaryhmän jäsenet edustavat työnantajia, työntekijöitä ja opettajia.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat

vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

3.1 Autokoulutoimintojen hoitaminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia autokoulussa ajokorttikoulutuksen asiakaspalvelutilanteissa
- suunnitella opetustilanteet sekä toimia henkilöauton ja kevyen nelipyörän ajokorttikoulutuksen opettajana opetusharjoittelun edellyttämin taidoin.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia autokoulussa ajokorttikoulutuksen asiakaspalvelutilanteissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakaspalvelutilanteiden hoitaminen ja erilaisten asiakkaiden palveleminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii sujuvasti erilaisissa asiakaspalvelu- ja vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti reklamaatio- ja konfliktitilanteissa • tunnistaa ja ohjaa asiakasta sujuvasti asiakkaan tarpeiden mukaan • toimii työtehtävissään henkilö-, liike- ja ammattisalaisuuksiin liittyvää vaitiolovelvollisuutta noudattaen • toimii monikulttuurisissa ja muissa asiakaspalvelutilanteissa hyviä tapoja noudattaen • palvelee asiakasta sujuvasti suomen tai ruotsin kielellä • palvelee asiakasta tyydyttävästi vähintään yhdellä vieraalla kielellä • toimii tehtävissään eettisesti oikein.
Kuljettajaopetukseen ja -tutkintoihin liittyvien säädösten, määräysten, ohjeiden mukainen asiakasneuvonta ja viranomaisilmoitusten tekeminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kuljettajaopetuksen säädökset ja ohjeistukset siten, että hän <ul style="list-style-type: none"> – neuvoo ymmärrettävästi eri ajoneuvoluokkien oppilaaksi pääsyn edellytyksiin liittyvissä kysymyksissä – neuvoo oikein ja asianmukaisesti eri ajoneuvoluokkien ajo-oikeuden edellytyksiin liittyvissä kysymyksissä – neuvoo oikein ja asianmukaisesti eri ajoneuvoluokkien kuljettajantutkintoon pääsyn edellytyksiin liittyvissä kysymyksissä

	<ul style="list-style-type: none"> • ohjaa ja opastaa vaadittavat minimiopetusmäärät selvittäen asiakkaan tilanteen • löytää kohtuullisessa ajassa keskeiset säädökset apukeinoja käyttäen • kertoo asiakkaalle opetussopimuksen sisällön ymmärrettävästi • tekee oikein oppilashallinnon tehtävät, kuten opetukseen ja oppilaisiin liittyvät kirjaukset • täyttää oppilasta koskevat asiakirjat asianmukaisesti sekä tuntee vaadittavat asiakirjojen täytön menettelytavat • tekee varaukset kuljettajantutkintoihin.
Oman ammattitaidon kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii itselleen realistisen suunnitelman liikenneopettajalta vaadittavan ammattitaidon kehittämiseksi • arvioi rakentavasti omia liikenneopettajuuden taitojaan sekä niiden ylläpitoa verraten niitä liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon osaamisvaatimuksiin.
Autokoulussa käytettävien välineiden ja ohjelmistojen käyttäminen	<p>Tutkinnon suorittaja käyttää</p> <ul style="list-style-type: none"> • sähköisiä tiedonhaku- ja viestintävälineitä sujuvasti • tavallisimpia tietoteknisiä laitteita ja opettajan käyttöön tarkoitettuja sovellutuksia sujuvasti • autossa kuljettajan ja opettajan käytettäväksi tarkoitettuja laitteita tarkoituksenmukaisella tavalla • opetuksen tueksi tarkoitettuja laitteita monipuolisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella opetustilanteet sekä toimia henkilöauton ja kevyen nelipyörän ajokorttikoulutuksen opettajana opetusharjoittelun edellyttämin taidoin.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ajo-oikeuteen tähtävään opetuksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee toteuttamiskelpoisia ja pedagogisesti perusteltuja oppituntisuunnitelmia hyväksytyjen opetussuunnitelmien mukaan • tekee toteuttamiskelpoisia ja pedagogisesti perusteltuja ajo-opetusaihesuunnitelmia hyväksytyjen opetussuunnitelmien mukaan • suunnittelee opetusta käyttäen didaktisesti perusteltuja monipuolisia menetelmiä ja havainnollistamiskeinoja • ottaa opetuksen suunnittelussa huomioon keskenään eritasoiset oppilaat • tekee suunnitelmat siten, että työ- ja liikenneturvallisuus on otettu huomioon.

<p>Ajo-opetuksen toteuttaminen henkilöautolla</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii liikenneopettajan harjoittelussa edellytettävien työturvallisten taidoin • toimii liikennesääntöjen ja opetussuunnitelman mukaan sisällöllisesti oikein suunnittelemassaan ajassa • ottaa huomioon oppilaan aiemman osaamisen ja muuttaa tarvittaessa omaa opetustaan • valitsee oppimistavoitteisiin didaktisesti perustellun liikenneympäristön • toimii eettisesti oikein • toimii liikenneturvallisesti • puuttuu tarvittaessa oppilaan toimintaan • havainnoi ja arvioi oppilaan toimintaa sekä antaa tilanteeseen nähden sopivaa palautetta • merkitsee toteuttamansa opetuksen oppilaskirjanpitoon ohjeiden mukaisesti.
<p>Teoriaopetuksen toteuttaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa ryhmäopetustilanteen suunnittelemastaan aiheesta ja tilanteen vaatiessa muuttaa toteutusta opetustilanteen aikana • hallitsee opetustilanteissa opetettavat sisällöt tilanteisiin nähden riittävän hyvin • toteuttaa opetusta käytettävissä olevien resurssien puitteissa • sovitaa ajankäytön tarkoituksen mukaisesti • käyttää opetuksessa tarvittavia teknisiä laitteita ja sovellutuksia didaktisesti tarkoituksenmukaisella tavalla • arvioi oppilaan oppimista ja antaa rakentavaa palautetta ymmärrettävästi • perustelee pedagogisesti käyttämänsä havainnollistamis- ja opetusmenetelmät.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ajokorttikoulutuksen asiakaspalveluosaaminen osoitetaan asiakaspalvelutilanteissa sekä oppilashallinto- ja opetustehtävissä joko aidoissa tai aidon kaltaisissa tilanteissa.

Opettamiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- tekemällä suunnitelmia opetuksen toteuttamiseksi
- toteuttamalla aitoja tai simuloituja ajo- ja luokkaopetustilanteita.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Suorituksessa osoitettava osaaminen on asiakaspalvelutilanteissa vastaavalla tasolla kuin alan ammattilaisella ja opetustaidoissa harjoittelussa edellytettävällä tasolla.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikennetai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

3.2 Liikenneopettajana toimiminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia henkilöauton ja kevyen nelipyörän kuljettajaopetuksessa opettajana
- toimia liukkaan ajamisen ja pimeän ajamisen sisältöjen opettajana
- toimia harjoittelu- ja syventävän vaiheen opettajana
- kehittää kuljettajaopetusta ja toimia liikennekasvattajana.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia henkilöauton ja kevyen nelipyörän kuljettajaopetuksen opettajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Henkilöauton kuljettajaopetuksen harjoittelu- ja syventävän vaiheen, pimeällä ja liukkaalla ajamisen opetuskokonaisuuden suunnittelu sekä kevyen nelipyörän kuljettajaopetuksen ja opetuslupaopetukseen perehdyttämisen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii hyväksytyin opetussuunnitelman mukaiset toteuttamiskelpoiset suunnitelmat opetustilanteiden toteuttamiseksi • suunnittelee opetusta käyttäen pedagogisesti perusteltuja oppimista edistäviä menetelmiä ja havainnollistamiskeinoja • opetuksen suunnittelussa huomioi keskenään eritasoiset oppilaat • suunnittelee opetuksen taloudellisesti kestävästi • tekee sekä oman organisaationsa että asiakkaan kannalta kannattavia ratkaisuja • hallitsee suunnitellun opetuksen sisällöt • ottaa huomioon työn työturvallisuusriskit opetuksen suunnittelussa.
Oppilaan oppimisen suunnittelu ja asiakaspalvelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee oppilaalle toteuttamiskelpoisen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman perusvaiheeseen • tarjoaa aktiivisesti oppilaan tarpeisiin sopivia autokoulun palveluja

	<ul style="list-style-type: none"> • esittelee asiakkaille ymmärrettävästi opetusopimuksen sisällön ja palveluiden kustannukset • toimii edustamansa yrityksen liikeidean, arvojen, tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.
Ajo-opetuksen toteuttaminen säädösten ja opetussuunnitelman mukaisesti	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa opetuksen pedagogisesti perustellusti, kuten motivoiden, orientoiden, havainnollistaen sekä käyttäen didaktisesti perusteltuja menetelmiä • toteuttaa opetuksen työturvallisesti • tekee liikenteessä tapahtuvan opetuksen mallisuoritukset vastuullisesti • noudattaa opetuksessa opetussuunnitelman mukaisia opetussisältöjä • toteuttaa opetustilanteet eriyttäen ja ottaen huomioon mm. oppilaan aiemman osaamisen, oppimistyylin ja -kyvyn sekä erityisen tuen tarpeen • toteuttaa opetustilanteen tavoitteellisesti ja hyödyntäen tehokkaasti käytettävissä olevan oppimisympäristön • asettaa oppilaan aktiiviseen rooliin • ohjaa oppilaan itsearviointia • arvioi oppilaan suorituksia ja antaa oppimista edistävää palautetta.
Ryhmäopetuksen toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa opetustilanteet säädösten ja opetussuunnitelman mukaisesti ja sisällöllisesti oikein • toteuttaa opetustilanteet pedagogisesti perustellusti, kuten motivoiden, orientoiden, havainnollistaen sekä käyttäen tilanteeseen sopivia perusteltuja menetelmiä • huomioi opetuksessa opetettavan ryhmän aiemman osaamisen, oppimistyylit ja -edellytykset • käyttää oppimista edistäviä ja tilanteeseen sopivia menetelmiä • arvioi oppilaan suorituksia ja antaa oppimista edistävää palautetta.
Erityisen tuen tarpeessa olevien huomioon ottaminen opetuksessa	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa erityisen tuen tarpeen • ottaa toiminnassaan huomioon yleisimmät liikennetaitojen oppimista hidastavat tai muut oppimista ehkäisevät fyysiset tai psyykkiset tekijät • löytää tarvitsemaansa tietoa erilaisten oppimiseen tai liikenteessä toimimiseen vaikuttavien sairauksien erityispiirteistä • kertoo tarvittaessa ajokorttiin merkittävistä erityisohdoista • toimii eri kulttuureista tulevien oppilaiden kanssa asianmukaisesti.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia liukkaan ajamisen ja pimeän ajamisen sisältöjen opettajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Liukkaalla ajamisen opetustilanne ajoharjoitteluradalla ja pimeällä ajamisen opetustilanne aidon kaltaisissa ympäristöissä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee opetussuunnitelmien mukaiset opettajan näytöt ja demonstraatiot pedagogisesti perustellen • toteuttaa ajamisen opetustilanteet säädösten edellyttämällä tavalla ja työturvallisesti • toteuttaa opetussuunnitelmien mukaiset harjoitukset pedagogisesti perustellen • ohjaa oppilaan harjoittelua tavoitteellisesti • liittää opetuksen sisällöt oikeisiin liikennetilanteisiin • hallitsee opetettavien asioiden asiasisällöt • huomioi opetettavan ryhmän tai oppilaan aiemman osaamisen ja oppimistyylin • käyttää olemassa olevia välineitä ja ympäristöjä tarkoituksenmukaisesti • arvioi oppilaan suorituksia ja antaa oppimista edistävää palautetta.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia harjoittelu- ja syventävän vaiheen opettajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opettaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • opastaa ja neuvoo asiakkaita harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetukseen ja varsinaiseen ajokorttiin liittyvissä asioissa • toteuttaa opetusta säädösten ja opetussuunnitelman mukaan.
Opetuslupaopetuksen ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • opastaa ja neuvoo asiakkaita opetukseen liittyvissä asioissa • suunnittelee toteutuksen hyväksytyin opetussuunnitelman mukaan.
Tutkinnon suorittaja osaa kehittää kuljettajaopetusta ja toimia liikennekasvattajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Oman opetuksen sekä työyhteisön tai kuljettajaopetuksen arviointi ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • etsii ja hyödyntää laaja-alaisesti ajankohtaista tutkimustietoa oman työnsä kehittämiseen. • pyytää ja vastaanottaa palautetta omasta toiminnastaan sekä suhtautuu siihen rakentavasti • tekee perustellun oman toiminnan kehittämissuunnitelman saamansa palautteen perusteella • rakentaa yhteistyösuhteita sidosryhmien kanssa • edistää toiminnallaan työyhteisön vuorovaikutusta ja toimivuutta

	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti oman toiminnan vaikutuksia yrityksen kannattavuuteen • tekee perustellun kehittämis ehdotuksen oman työyhteisönsä kehittämiseksi.
Pysyvän B-ajo-oikeuden haltijoiden liikennekasvatus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa kohdennettuja liikennekasvatustilanteita asiakaslähtöisesti ottaen huomioon liikenteen kehitystrendit • toimii asiakkaiden kanssa luontevasti • arvioi kriittisesti omia tietoja ja taitoja, jotka liittyvät elinikäiseen liikennekasvatukseen • kehittää pysyvän ajo-oikeuden haltijoille toteutettavan liikennekasvatuksen toteutettavissa olevia menetelmiä ja sisältöjä ottaen huomioon eri ikäkausien liikennet riskit ja tyypilliset onnettomuudet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opettamiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- tekemällä suunnitelmia opetuksen toteuttamiseksi
- toteuttamalla opetusta ammattitaitovaatimuksittain
- esittämällä suullisesti tai kirjallisesti, miten erityisen tuen tarpeessa olevat otetaan huomioon opetuksessa.

Kuljettajaopetuksen kehittämisen osaaminen osoitetaan tekemällä suullinen tai kirjallinen esitys, josta ilmenee arvioinnin kriteerien mukainen osaaminen.

Liikennekasvatukseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- toteuttamalla liikennekasvatustapahtuma tai
- esittelemällä etukäteen laadittu kirjallinen raportti tutkinnon suorittajan toteuttamasta liikennekasvatustapahtumasta.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene tutkinnon suorittajan toimissa kuljettajaopetus- ja kouluttajatehtävissä. Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikenne- tai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

3.3 Moottoripyöräopettajana toimiminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toteuttaa ensimmäiseen moottoripyörän ajo-oikeuteen tähtäävää opetusta
- toteuttaa täydentävän moottoripyöräopetuksen.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa ensimmäiseen moottoripyörän ajo-oikeuteen tähtäävää opetusta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Vastuullisena kuljettajana toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tarkastaa moottoripyörän liikennekelpoisuuden ja valmistelee sen liikenteessä käyttöä varten • käyttää kuljettajatutkinnossa vaadittuja ajovarusteita • tekee opetussuunnitelman mukaiset opettajan näytöt mallisuorituksen tasoisesti • tekee kuljettajatutkinnon käsittelykokeen tehtävät hyväksytysti • näyttää liikenteessä tapahtuvan opetuksen mallisuoritukset vastuullisesti.
Kuljettajaopetukseen ja -tutkintoon liittyvä asiakaspalvelu	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee oppilashallinnon tehtävät, kuten opetukseen ja oppilaisiin liittyvät kirjaukset • täyttää oppilasta koskevat asiakirjat sekä tuntee vaadittavat asiakirjojen täytön menettelytavat • neuvoo asiakasta A-luokan ajoneuvon kuljettamista koskevissa yleisimmissä säännöissä ja määräyksissä säädösten mukaisesti • kertoo erilaisten moottoripyörien ajo-oikeuksista asiakkaan tarpeet huomioiden • selittää voimassa olevan opetussuunnitelman<ul style="list-style-type: none"> – sisällön – rakenteen – tavoitteet – vähimmäisopetusmäärät – opetukselliset periaatteet.
Moottoripyörän kuljettajaopetuksen suunnittelu vahvistetun opetussuunnitelman mukaisesti	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee toteuttamiskelpoisen toteutussuunnitelman autokoulun moottoripyöräopetuksen toteuttamiseksi kaikissa moottoripyöräluokissa

	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee toteuttamiskelpoiset opetustilanteet autokoulutoiminnan tavanomaisiin opetustilanteisiin: <ul style="list-style-type: none"> – ajo-opetus – luokkaopetus – opetuslupaopetus • hankkii tietoa monipuolisin menetelmin oppimisen ja opettamisen keskeisistä periaatteista • suunnittelee opetusta käyttäen pedagogisesti perusteltuja oppimista edistäviä menetelmiä ja havainnollistamiskeinoja.
A1-, A2- ja A-peruskoulutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuvoo oppilaita turvallisten ajovarusteiden sekä moottoripyörän valinnassa ymmärrettävästi ja asiakaslähtöisesti • kertoo oppilaalle moottoripyörien kuljettajiin sekä liikennetilanteisiin liittyvien riskien kompensoinnista asianmukaisesti • toimii opettajana itsenäisesti opetuksessa sekä noudattaen kuljettajatutkinnon säädöksiä ja ohjeita • luo luottamuksellisen ilmapiirin opetustilanteeseen • toteuttaa opetusta opetussuunnitelman mukaan turvallisesti ottamalla huomioon oppilaan henkilökohtaiset edellytykset ja erityispiirteet • keskittyy opetustilanteissa opetussisältöjen ydinasioihin • toteuttaa opetusta liikenneturvallisesti • toteuttaa ajo-opetusta opettaen toisella moottoripyörällä • valitsee opetustilanteisiin hyvät oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät siten, että oppilaan tai liikenteen turvallisuus ei vaarannu • asettaa oppilaan aktiiviseen rooliin opetustilanteissa ja siirtää oppimisen vastuuta oppilaalle • havainnoi oppilaan suorituksia, arvioi ja antaa edellisten perusteella rakentavaa palautetta.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa täydentävän moottoripyöräopetuksen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
A2- ja A- täydentävä opetus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • varmistaa ja neuvoo oppilaita turvallisten ajovarusteiden sekä moottoripyörän valinnassa ymmärrettävästi, liikenneturvallisesti ja asiakaslähtöisesti • kertoo oppilaalle moottoripyörien kuljettajiin sekä liikennetilanteisiin liittyvien riskien kompensoinnista asianmukaisesti • luo luottamuksellisen ilmapiirin opetustilanteeseen • toteuttaa opetusta opetussuunnitelman mukaan turvallisesti ottaen huomioon oppilaan henkilökohtaiset edellytykset ja erityispiirteet

	<ul style="list-style-type: none"> • keskittyy opetustilanteissa opetussisältöjen ydinasioihin • toteuttaa ajo-opetusta opettaen toisella moottoripyörällä liikenneturvallisesti • valitsee opetustilanteisiin hyvin soveltuvat oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät siten, että oppilaan tai liikenteen turvallisuus ei vaarannu • asettaa oppilaan aktiiviseen rooliin opetustilanteissa ja siirtää oppimisen vastuuta oppilaalle • havainnoi oppilaan suorituksia, arvioi ja antaa edellisten perusteella rakentavaa palautetta.
Omien opettajavalmiuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti omia valmiuksiaan toimia moottoripyöräopettajana • laatii itselleen realistisen suunnitelman liikenneopettajalta vaadittavan ammattitaidon kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ensimmäiseen moottoripyörän ajo-oikeuteen tähtäävään opetukseen sekä täydentävään moottoripyöräopetukseen liittyvä osaaminen osoitetaan tekemällä suullinen tai kirjallinen selostus toimimisesta erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa niiltä osin, kun ne eivät muuten tutkintotilaisuudessa ilmene laatimalla suunnitelmat opetustilanteiden toteuttamiseksi toteuttamalla ajo-opetusta A1-luokan sekä A2- tai A-luokan moottoripyörällä mukaan lukien opetuksen mallisuoritukset.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene tutkinnon suorittajan toimiessa kuljettajaopetus- ja kouluttajatehtävissä. Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikennetai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

3.4 Kuorma- tai linja-auton kuljettajien opetuksen toteuttaminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti
- kuorma- tai linja-auton ajokorttikoulutuksen suunnittelun ja asiakaspalvelun
- toteuttaa kuorma- tai linja-auton ajokorttikoulutuksen.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Vastuullisena kuljettajana toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tarkastaa kuorma- tai linja-auton liikennekelpoisuuden ja valmistele sen liikenteessä käyttöä varten • antaa turvallisen ja taloudellisen sekä muut tienkäyttäjät huomioivan mallisuorituksen kommentoiden omaa ajamistaan.
Tutkinnon suorittaja osaa kuorma- tai linja-auton ajokorttikoulutuksen suunnittelun ja asiakaspalvelun.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakaspalvelu kuorma- ja linja-auton kuljettajantutkintoon valmistautumisessa	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • opastaa asiakaslähtöisesti kuorma- ja linja-autoon liittyvät oppilaaksi pääsyn ja ajo-oikeuden saamisen edellytykset • opastaa asiakasta kuljettajantutkinnossa vaadittavan osaamisen saavuttamiseksi • täyttää kuljettajaopetuksessa tarvittavat asiakirjat • opastaa oppilasta toimimaan oikein ajo-oikeuteen liittyvässä kuljettajantutkinnossa.
Kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuteen tähtäävän opetuksen suunnittelu	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee säädösten mukaisen autokoulukohtaisen suunnitelman kuorma- tai linja-auto opetuksen toteuttamiseksi • laatii opetustilanteet opetussuunnitelman tavoitteiden ja opetuksellisten periaatteiden mukaisesti • tekee toteuttamiskelpoiset teoria- ja ajo-opetuksen jaksotuksen suunnitelmat • tekee toteuttamiskelpoiset suunnitelmat yksittäisten opetustilanteiden toteuttamiseksi sisällöllisesti oikein ja pedagogisesti perustellusti.

Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa kuorma- tai linja-auton ajokorttikoulutuksen.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuteen tähtävään kuljettajaopetuksen toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • motivoi oppilasta oman ajotaidon kehittämiseen ja ylläpitoon • valitsee ajo-opetustilanteeseen ja oppilaan taitoihin soveltuvan ympäristön • hyödyntää tarvitsemiaan teknisiä apuvälineitä tehokkaasti ja oikein • toteuttaa opetuksen opetussuunnitelman sisältöjen mukaista ajo-opetusta voimassaolevien ohjeiden ja määräysten edellyttämällä tavalla ja pedagogisesti hyvin • asettaa oppilaan aktiiviseen rooliin opetustilanteissa ja siirtää vastuuta oppimisesta oppilaalle • erottelee opetussisällöistä ydinasiat sekä opettamiensa ajoneuvo-luokkien mukaiset erityispiirteet • havainnoi oppilaan suorituksia, arvioi ja antaa edellisten perusteella rakentavaa palautetta • jaksottaa opetettavat asiat huomioiden opetuksen tavoitteet pedagogisesti perustellen • opettaa sääösten mukaisen kuorman sijoittamisen ja varmistamisen.
Kuljettajien ammatilliseen koulutukseen ohjaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuvoo asiakasta kuljettajan ammattipätevyyteen liittyvissä asioissa asianmukaisesti ja asiakaslähtöisesti • neuvoo kuljettajien ammatillisen koulutuksen vaihtoehtoissa asianmukaisesti ja asiakaslähtöisesti.
Omien opettajavalmiuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti valmiuksiaan toimia opettajana kuorma- tai linja-auton kuljettajaopetuksessa • arvioi kriittisesti oman opetuksensa tuloksellisuutta • laatii itselleen realistisen suunnitelman opettajalta vaadittavan ammattitaidon kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ajoneuvon turvallinen kuljettamiseen liittyvä osaaminen osoitetaan ajamalla vähintään yksi ajotunti C- tai D-luokan ajoneuvolla.

Koulutuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- tekemällä suunnitelmat koko C- tai D-opetuksen toteuttamiseksi

Ajokorttikoulutukseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- toteuttamalla ajo-opetusta
- toteuttamalla kuormankäsittelyharjoitus
- toimimalla aidoissa tai aidon kaltaisissa asiakaspalvelutilanteissa.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene tutkinnon suorittajan toimiessa asiakaspalvelu- tai opetustilanteissa, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikenne- tai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

Tässä tutkinnon osassa kuorma-autolla tarkoitetaan kaikkia C1- tai C-luokan ajoneuvoja ja linja-autolla D1- tai D-luokan ajoneuvoja.

3.5 Ajokokeen vastaanottajana toimiminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- antaa neuvontaa kuljettajantutkintoasioissa
- toimia vastuullisena kuljettajana
- arvioida ajo-oikeuden hakijan suoritusta
- toteuttaa teoriakokeen ilman pakkotahtisuutta.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa antaa neuvontaa kuljettajantutkintoasioissa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakasneuvonta	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • neuvoo asiakasryhmiä tavallisimmissa tilanteissa<ul style="list-style-type: none"> – autokouluja – liikenneopettajia – opetuslupaopettajia – hakijoita (teoria- ja ajokoe) • ilmaisee asiansa selkeästi ja valitsee kohderyhmän ja asiayhteyden kannalta soveltuvan sisällön, tyylin ja kielen

	<ul style="list-style-type: none"> • vastaa hakijoiden ja muiden asiakkaiden tavallisimpiin kysymyksiin oikein. • kohtelee hakijoita ja muita asiakkaita asiallisesti ja syrjimättömästi hallintolainsäädännön mukaisesti • neuvoo asiakasta kuljettajantutkinnon vaatimusten perustana olevien opetusmäärien osalta asiakaslähtöisesti • neuvoo asiakasta ajokokeiden vaatimusten perustana olevien opetussisältöjen osalta asiakaslähtöisesti • neuvoo asiakasta kansallisen lainsäädännön kuljettajantutkinnolle asetettujen vaatimusten mukaisesti • kykenee rakentavaan vuorovaikutukseen hakijoiden sekä muiden asiakkaiden kanssa.
Asiakasneuvonnan kehittämissuunnitelma	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimeää itse ja perustelee arviot omista vahvuuksista ja kehittämis-kohteista asiakaspalvelijana • nimeää itse ja perustelee arviot omista vahvuuksista ja kehittämis-kohteista säädöstuntemuksessaan • vastaanottaa muiden antamat perustellut arviot omista vahvuuksista ja kehittämis-kohteista säädöstuntemuksessa ja asiakaspalvelussa • tekee realistisen suunnitelman kehittyäkseen asiakaspalvelijana ja säädöstuntemuksessa.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia vastuullisena kuljettajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Vastuullisena kuljettajana toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja arvioi vaaratilanteita hyvin ja kokonaisvaltaisesti oman ajamisen aikana • ehkäisee ennalta omalla toiminnallaan muiden aiheuttamia vaaratilanteita • ajaa ennakoivasti muita häiritsemättä • ajaa ympäristöystävällisesti ja taloudellisesti • huolehtii ajoneuvon turvallisesta kuormaamisesta siten, että henkilöt ja tavarat ovat asianmukaisesti ajoneuvossa • huolehtii ennen liikkeellelähtöä ja ajon aikana matkustajien ja kuorman turvallisuustekijöistä.
Oman ajotaidon arviointi ja kehittämissuunnitelma	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi realistisesti omaa ajotaitoaan ottaen huomioon • vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisyyn • perustelee polttoainetaloudellisen ja • ympäristöystävälliseen ajamisen sekä

	<ul style="list-style-type: none"> • ajoneuvon kuormaamisen taitoaan • arvioi yleisesti kuljettajien käyttäytymistä ja omaa ajokäyttäytymistään perustuen GDE-matriisiin tai muihin ajokäyttäytymisen teorioihin • arvioi fysiikan lakien vaikutuksia ajamiseen • perustelee arviot omista vahvuuksistaan ja kehittämiskohteistaan kuljettajana • tekee realistisen suunnitelman kehittyäkseen vastuullisena kuljettajana.
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ajo-oikeuden hakijan suoritusta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuljettajantutkinnon ajokokeen toteuttaminen ja arviointitaidot	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suorittaa hyväksytysti teoreettisen kokeen, joka täyttää direktiivin 2006/126/EY liitteen IV vaatimukset • toteuttaa vaatimukset täyttäviä ajokokeita B-, C1- tai C-luokan ajoneuvolla • vahvistaa ja selvittää hakijalle ajokokeen toteutuksen säädösten määrittelemillä tavoilla • havainnoi, seuraa ja arvioi hakijan kokonaissuoritusta säädösten määrittelemillä tavoilla kuljettajantutkinnossa B-, C1- tai C-luokan ajoneuvolla • tunnistaa vaaratilanteet hyvin ja kokonaisvaltaisesti • määrittelee perustellusti vaaratilanteiden syyt ja todennäköiset seuraukset • tekee säädösten mukaisen perustellun päätöksen hakijan osaamisesta • tunnistaa arvioinnin kannalta merkitykselliset virheet • arvioi ajokokeet säädösten määrittelemällä tavalla yhdenmukaisesti ja johdonmukaisesti • antaa selkeän ja perustellun palautteen päätöksestä säädösten määrittelemällä tavalla • hyödyntää käytettävissä olevan liikenneympäristön ajokokeen vaatimukset täyttäen • arvioi perustellusti hakijan taitoa tunnistaa tekemiään virheitä ajo- ja käsittelykokeissa • antaa hakijalle oikeaan aikaan rakentavaa palautetta ajon aikana • ehkäisee ennalta omalla toiminnallaan muiden aiheuttamia ennalta tunnistettavissa olevia vaaratilanteita • välttää omalla toiminnallaan vaaratilanteita tai onnettomuuksia • analysoi hakijan käyttäytymistä perustuen ajokäyttäytymisen teorioihin ja tekniikoihin.

Kuljettajantutkinnon vastaanottajana kehittyminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • omaksuu tietoa nopeasti ja erottaa tiedosta olennaiset seikat • nimeää itse ja perustelee arviot omista vahvuuksista ja kehittämis-kohteista arvioijana • vastaanottaa muiden antamat perustellut arviot omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista arvioijana • tekee realistisen suunnitelman kehittyäkseen vastuullisena arvioijana.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa teoriakokeen ilman pakkotahtisuutta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ilman pakkotahtisuutta suoritettavan teoriakokeen toteutus	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää asiakkaalle ilman pakkotahtisuutta tehtävään kokeeseen pääsyn edellytykset ja kustannukset • neuvoo asiakkaalle tulkin käyttöön liittyvät käytännön järjestelyt • selvittää hakijalle ilman pakkotahtisuutta olevan teoriakokeen kulun • arvioi itseään ilman pakkotahtisuutta toteutettavan kokeen vastaanottajana.

Ammattitaidon osoittamistavat

Asiakasneuvontaan liittyvä osaaminen aidoissa tai aidon kaltaisissa asiakasneuvontatilanteissa.

Vastuullisena kuljettajana toimimiseen liittyvä osaaminen osoitetaan suunnitelmalla ja ajamalla ajokoereitti siten, että ajokoereittiin ja -reitillä tehdyt valinnat perustellaan.

Ajo-oikeuden hakijan suoritukseen liittyvän osaamisen tutkinnon suorittaja osoittaa toteuttamalla ajokoetilanteita.

Ilman pakkotahtisuutta suoritettavaan teoriakokeeseen liittyvän osaamisen tutkinnon suorittaja osoittaa joko toteuttamalla kyseisen teoriakokeen tai kuvailemalla suullisesti tai kirjallisesti toimimisen kyseisessä teoriakokeessa.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene. Tutkintosuoritusta voidaan täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearviointin avulla, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikenne- tai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

3.6 Ammatillisen kuljettajakoulutuksen opetustehtävät

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia ammattiin opiskelevien kuljettajaopiskelijoiden opettajana
- toteuttaa kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuteen tähtäävän opetuksen osana II asteen opetusta.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia ammattiin opiskelevien kuljettajaopiskelijoiden opettajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Opetussisältöjen hallinta ja tutkinnon perusteiden mukaisen opetuksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää opiskelijoille ymmärrettävästi ammatillisen II asteen tutkinnon ja koulutuksen muodostumisen sekä henkilökohtaistamisen periaatteet • käyttää sujuvasti opettajien käyttöön tarkoitettuja yleisimpiä atk-ohjelmia • soveltaa opetukseen tavara- tai joukkoliikenteen säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita tarkoituksenmukaisesti • toimii työryhmän tai tiimin jäsenenä aktiivisesti ja rakentavasti • jaksottaa ammatin käytännön opetuksen pedagogisesti perustellen • valmistelee toteuttamiskelpoisen oppitunnin ja tekee siihen liittyvät ennakkovalmistelut sekä tuntisuunnitelmat.
Arviointiosaaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee opiskelijan oppimisen arvioinnit ja siihen liittyvät dokumentoinnit ohjeiden mukaisesti • antaa opiskelijalle rakentavaa palautetta oppimisesta • neuvoa osallistujien valmistautumisen ammattiosaamisen näyttöihin • toteuttaa ammattiosaamisen näyttöjen tai näyttötutkintojen tutkintotilaisuuden arvioinnin säädösten mukaan • suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ammattiosaamisen näytön tai näyttö-tutkintojärjestelmän mukaisen tutkintotilaisuuden sekä täyttää niihin liittyvät asiakirjat ohjeiden mukaan.
Työssäoppimisen toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakentaa ja ylläpitää toimivia asiakas- ja yhteistyösuhteita kuljetusalalla

	<ul style="list-style-type: none"> • toimii aktiivisesti eri sidosryhmien kanssa ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi • toteuttaa työssäoppimisen ohjauksen työssäoppimiseen liittyvien määräysten ja ohjeiden mukaisesti.
Ammatillisena opettajana toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa koulutuksen ja tutkinnon henkilökohtaistamisen säädösten mukaan • hallitsee opettamansa tutkinnon pakollisten osioiden keskeiset ammatilliset taidot ja tiedot • varmistaa opettamansa ajoneuvoluokan ajoneuvon liikennekelppoisuuden • noudattaa tieliikennelain määräyksiä, säädöksiä ja ohjeita • antaa oppilaalle oppimistilanteissa rakentavaa palautetta • näyttää opetustilanteissa oikeat ammattikuljettajalta edellytettävät toimintamallit • havainnollistaa logistiikan perustutkinnon tutkinnon perusteissa vaaditut <ul style="list-style-type: none"> – kuormauksen, – kuorman varmistamisen • toimii ja ohjaa muita toimimaan työturvallisesti oikein • arvioi oman opetuksensa tuloksellisuutta realistisesti • toimii kuljettajantutkintoon liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuteen tähtäävän opetuksen osana II asteen opetusta.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuljettajantutkintoon pääsyn liittyvä neuvonta ja arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuvoo opiskelijalle kuorma- ja linja-auton kuljettajantutkintoon pääsyn edellytykset • arvioi opiskelijan kanssa opiskelijan osaamista kuljettajantutkinnon vaatimuksiin verraten • täyttää eri kuljettajaopetuksen vaiheissa tarvittavat asiakirjat määräysten ja ohjeiden mukaan.
Kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuteen tähtäävän opetuksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee opetustilanteet ajokorttiopetukseen liittyvän opetussuunnitelman tavoitteiden ja opetuksellisten periaatteiden mukaisesti huomioiden muun II asteen koulutuksen.

<p>Kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuteen tähtävään opetuksen toteuttaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa ajo-oikeuteen tähtävään opetussuunnitelman sisältöjen mukaista opetusta osana II-asteen koulutusta • valitsee opetuksessa oppilaan taitoihin ja muuten tilanteeseen soveltuvan ympäristön • motivoi oppilasta oman ajotaidon kehittämiseen ja ylläpitoon • toimii eri kulttuureista tulevien oppilaiden kanssa asianmukaisesti • toteuttaa opetusta opetussuunnitelman tavoitteet, oppilaan henkilökohtaiset edellytykset ja erityispiirteet huomioiden • asettaa oppilaan aktiiviseen rooliin opetustilanteissa ja siirtää oppimisen vastuuta oppilaalle • havainnoi oppilaan suorituksia ja antaa sen perusteella rakentavaa palautetta • käyttää tarkoituksenmukaisesti opetuksen demonstrointivälineitä • aikatauluttaa opettavat asiat huomioiden opetuksen tavoitteet ja oppilaat • toimii asiakirjojen suhteen määräysten mukaisesti.
<p>Omien opettajavalmiuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi valmiuksiaan toimia opettajana kuorma- tai linja-auton kuljettajaopetuksessa • arvioi kriittisesti oman opetuksensa tuloksellisuutta • laatii itselleen realistisen suunnitelman opettajalta vaadittavan ammattitaidon kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattiin opiskelevien kuljettajaoppilaiden opettamiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- toteuttamalla aitoja ohjaus-, opetus- ja työtilanteita sekä tekemällä etukäteen suullinen tai kirjallinen selostus toimimisesta niissä erilaisissa ohjaustilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene
- tekemällä osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyviä tehtäviä
- perehdyttämällä tutkintosuoritusten tai ammattiosaamisen näyttöjen arvioijat tai työpaikkaohjaajat tehtäväänsä
- suunnittelemalla ja toteuttamalla ammattiosaamisen näytön tai tutkintotilaisuuden huolehtien asiaan kuuluvat dokumentoinnit.

Ajo-oikeuteen tähtävään opetukseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- tekemällä kirjalliset suunnitelmat opetustilanteiden toteuttamiseksi
- toteuttamalla ajo-opetusta
- toimimalla aidoissa tai aidon kaltaisissa asiakaspalvelutilanteissa.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene tutkinnon suorittajan toimiessa asiakaspalvelu- tai opetustilanteissa, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearviointin avulla.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikenne- tai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

3.7 Kuljetusalan ammattipätevyyskouluttajana toimiminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia kuorma- tai linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyyskouluttajana
- toimia kuorma- tai linja-autonkuljettajan ammattipätevyuden jatkokouluttajana.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia kuorma- tai linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyyskouluttajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ammattipätevyysäädösten hallinta	<p>Tutkinnon suorittaja neuvoo</p> <ul style="list-style-type: none"> • asiakkaille ymmärrettävästi ammattipätevyyslain ja -asetuksen mukaiset kuljettajan edellytykset • erilaiset ammattipätevyuden hankintatavat.
Asiakaspalvelu ja markkinointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa ja ottaa huomioon markkinoinnin suunnittelussa asiakkaiden toiveet ja tarpeet • neuvoo asiakasta hänen tarpeidensa mukaisesti ammattipätevyysasioissa • tuntee organisaation tuoteryhmät ja tuotteet ja tarjoaa asiantuntevaa ja luotettavaa asiakaspalvelua • tekee perustason ammattipätevyyskoulutuksen koulutusbudjetin ja hinnoittelee koulutuksen

	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa kuljetusalan erilaiset asiakasryhmät ja selvittää heidän tarpeensa • tarjoaa asiakkaalle soveltuvan koulutusratkaisun • toimii eettisesti oikein.
Perustason ammattipätevyyskoulutuksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee toteuttamiskelpoisen suunnitelman perustason ammattipätevyyskoulutuksen toteuttamiseksi • yhdistää ammattipätevyyskoulutuksen opetussuunnitelman ja ajokorttikoulutuksen opetussuunnitelman soveltuvin osin asiakkaan kannalta mielekkäästi • toimii ammattipätevyyslain, asetuksen ja muiden asiaan liittyvien säädösten ja ohjeiden mukaan.
Toiminta perustason ammattipätevyyskouluttajana	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa opetussuunnitelman mukaista perustason ammattipätevyyskoulutusta ottamalla huomioon asiakkaan ammatin • toteuttaa perustason ammattipätevyyskoulutuksen ajo-opetusta säädösten mukaan • tekee ammattipätevyyskoulutuksen asiakirjoihin tai dokumentteihin liittyvät toimenpiteet määräysten ja ohjeiden mukaisesti • ylläpitää aktiivisesti omia ammattipätevyyskouluttajalta vaadittavia tietoja ja taitoja • tekee viranomaisten edellyttämät ilmoitukset ja kirjaukset määräysten ja ohjeiden mukaisesti.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia kuorma- tai linja-autonkuljettajan ammattipätevyysjatkokouluttajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ammattipätevyyskoulutuksen jatkokoulutuksen säädösten hallinta	<p>Tutkinnon suorittaja neuvoo</p> <ul style="list-style-type: none"> • asiakkaille ymmärrettävästi ammattipätevyyslain ja -asetuksen mukaiset kuljettajan edellytykset • erilaiset ammattipätevyyskoulutuksen ylläpitotavat.
Jatkokoulutuksen asiakaspalvelu ja markkinointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa ja ottaa huomioon markkinoinnissa asiakkaiden toiveet ja tarpeet • tunnistaa kuljetusalan asiakasryhmät ja tuntee heidän tarpeensa • tuntee organisaation tuoteryhmät ja tuotteet sekä tarjoaa asiantuntevaa ja luotettavaa asiakaspalvelua • tekee jatkokoulutuksen budjetin ja hinnoittelee eri ammattipätevyyskoulutustuotteita • ottaa markkinoinnissa huomioon omien palveluiden ja tuotteiden toimituskäytännön

	<ul style="list-style-type: none"> • tarjoaa asiakkaalle kuljettajan osaamista kehittäväin koulutusratkaisun • kehittää toimintaansa hyödyntäen asiakaspalautteita • toimii eettisesti oikein.
Ammattipätevyys jatkokoulutuksen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuvoo asianmukaisesti ammattipätevyysasioissa • löytää eri tilanteisiin sopivan ja hyväksytyin koulutussuunnitelman • tekee ja tarvittaessa hyväksyttää toteuttamiskelpoisen ja säädöstenmukaisen koulutussuunnitelman ottamalla huomioon asiakkaan tarpeet.
Toiminta ammattipätevyys jatkokouluttajana	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa säädösten mukaisen ammattipätevyysjatkokoulutuksen asiakkaalle • toimii ammattipätevyyslain, asetuksen ja muiden asiaan liittyvien säädösten ja ohjeiden mukaan • ylläpitää ja kehittää omia ammattipätevyyskouluttajalta vaadittavia tietoja ja taitoja • tekee viranomaisten edellyttämät ilmoitukset ja kirjaukset määräysten ja ohjeiden mukaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Perustason ammattipätevyyskouluttajana toimimiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- toteuttamalla opetusta
- selittämällä aiemmin tehdyt kirjalliset suunnitelmat.

Ammattipätevyysjatkokouluttajana toimimiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- toteuttamalla tai raportoimalla kirjallisesti tai suullisesti toteutunut jatkokoulutuspäivä
- tekemällä tai esittelemällä aiemmin tehdyt jatkokoulutuspäivään liittyvät suunnitelmat ja ilmoitukset.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene tutkinnon suorittajan toimiessa asiakas-, ohjaus-, neuvonta- tai opetustilanteissa, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearviointin avulla.

3.8 Opetustoiminnan johtaminen ja yrittäjyys

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- liiketoiminnan perusteet
- toimia opetustoiminnasta vastaavana johtajana ja autokouluyrittäjänä.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa liiketoiminnan perusteet.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Liiketoiminnan suunnittelu	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • laatii yrityksen perustamisasiakirjat ja tietää niistä syntyvät vastuut ja velvoitteet • laatii liiketoimintasuunnitelman, josta käy ilmi toiminnan tavoitteet, keinot ja toimintaympäristö • tekee liiketoimintasuunnitelman siten, että siihen sisältyy mm. kustannus- ja katelaskelmat • ottaa huomioon oman alan liiketoiminnan kaikki lakisääteiset kustannukset • vertaa omia tuotteitaan suhteessa kilpailijoiden tuotteisiin • tekee koulutuspalveluiden edellyttämät sopimusohjat sekä asiakkaalle että alihankkijalle.
Yrityksen talous ja kannattavuus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kuvailee yrityksen liiketoiminnan ohjauksen peruskäsitteistön • kertoo yrityksensä toteuttamiskelpoisen toiminta-ajatuksen • suunnittelee hankinnat huomioden kokonaistaloudellisuuden • tulkitsee liikeyrityksen tuloslaskelman keskeisiltä osiltaan • tekee toteuttamiskelpoisen, asiakaslähtöisen ja kokonaisvaltaisen markkinoinnin suunnitelman • arvioi oman tuotealansa keskeiset kilpailukeinot • arvioi kustannuksia, tulkitsee kustannuseurannasta saatavaa tietoa ja tekee päätöksiä niiden perusteella • hinnoittelee koulutuspalvelut ja -tuotteet yritystoiminnan näkökulmasta kannattavasti • ottaa hinnoittelussa huomioon arvonlisäveron määräytymisen ja laskuihin tehtävät erittelyt.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia opetustoiminnasta vastaavana johtajana ja autokouluyrittäjänä.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kuljettajaopetusprosessin kokonaisuuden hallinta	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee hyväksytyjen opetussuunnitelmien pohjalta oman yksikkönsä opetuksen toteutussuunnitelmat • laatii toteuttamiskelpoiset suunnitelmat opetuksen toteuttamiseksi • laatii henkilökunnan työaikataulut työ- lainsäädännön ja työehtosopimusten velvoitteiden mukaan • suunnittelee oppimisympäristöt lainsäädännön velvoitteiden sekä opetuksen teorian ja käytännöt huomioon ottaen • löytää tiedot kuljettajakoulutuksessa tarvittavien ilmoitusten ja lupahakemuksien tekemiseksi • suunnittelee toimintamalleja työyhteisön tavallisimpien reklamaatio- ja konfliktitilanteiden ratkaisemiseksi.
Opetuksen arviointi ja kehittäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertailee realistisesti keskeisimpiä oppimis- ja opettamiskäsityksiä ajokorttikoulutuksen näkökulmasta • seuraa opetussuunnitelmien tavoitteiden ja periaatteiden toteutumista omassa työyhteisössä • arvioi opettajan opetustyötä pedagogisesta näkökulmasta • antaa opetustyöstä rakentavaa palautetta • arvioi ja kehittää työyhteisön ammatillista osaamista • kehittää kuljettajaopetuksen toteutusmalleja omassa työyhteisössään.
Pedagoginen johtaminen ja henkilöstöhallinto	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • laatii työsopimuksen ottaen huomioon voimassaolevat määräykset ja käytännöt • johtaa ja kehittää organisaatiotaan tuloksellisesti • huolehtii työnantajan lakisääteisistä velvoitteista • arvioi pedagogisen johtajan roolia ja osaamisvaatimuksia realistisesti • tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämisalueensa pedagogisena johtajana • hyödyntää työyhteisön jäsenten ja yhteistyökumppanien palautetta omassa toiminnassaan • laatii toteuttamiskelpoisen suunnitelman pedagogisen johtajuuden kehittämiseksi • tekee toteuttamiskelpoisen suunnitelman kehityskeskustelujärjestelmän toteuttamiseksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Liiketoimintaosaaminen osoitetaan esittelemällä tutkinnon suorittajan aiemmin tekemä liiketoimintasuunnitelma.

Opetustoiminnan johtamiseen ja yrittämiseen liittyvä osaaminen osoitetaan esittelemällä tutkinnon suorittajan aiemmin tekemät koulukohtaiset suunnitelmat.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla.

3.9 Ympäristöystävällisen ja taloudellisen liikkumisen asiantuntijana toimiminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia ympäristöystävällisen kaluston hankinnan ja liikkumisen suunnittelussa.
- toimia taloudellisen ja ekologisen liikkumisen kouluttajana sekä neuvonantajana

Arviointi (arviointin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia ympäristöystävällisen kaluston hankinnan ja liikkumisen suunnittelussa.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Ympäristö- ja liikennesuunnitelmien keskeisten sisältöjen tunteminen ja analysointi	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • neuvoa asiakasta ymmärrettävästi, miten päästöt rasittavat ympäristöä • selvityksiin perustuen kertoo liikenteen päästöjen syntymisestä • esittelee suunnitelmien globaalit ja lähitavoitteet ympäristön suojelussa • vertailee ja analysoi ympäristö- ja liikennesuunnitelmia.
Ympäristöystävällinen ajoneuvotekniikka	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • vertailee sekä lähi- että kaukoliikenteen eri liikkumismuotoja energian kulutukseen perustuen • esittelee EU-direktiiviin mukaan tutkitun kulutustestin suoritustavan

	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo eri moottorityyppien erot taloudellisuuden näkökulmasta • neuvoo asiakasta mitä vaikutuksia voi saada käyttämällä taloudellisuuteen tähtääviä auton valmistajien teknisiä sovellutuksia • auttaa asiakasta vertailemaan eri polttoainevaihtoehtoja ympäristöystävällisyyden näkökulmasta.
Suomessa toimivat ympäristön suojeleluun ja energian kulutuksen vähentämiseen keskittyneet yhdistykset, järjestöt ja yritykset	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää miten voi työssään hyödyntää kotimaisia ympäristön suojeleluun ja energian säästöön tähtääviä yhdistyksiä, järjestöjä ja yrityksiä • vertailee yhdistysten tavoitteita ja toimintatapoja • esittää yhteistyöehdotuksen valitsemansa yhdistyksen kanssa.
Yrityksen ajoneuvojen ja henkilöiden liikkumisen suunnittelu	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää yrityksen liikkumistarpeen ja vertaa sitä yrityksen liikku- misen tietoihin • tekee yrityksen liikkumisesta kehitysehdotuksen sisältävän suunnitelman ympäristöystävällisyyden näkökulmasta • tekee yrityksen tarvitsemalle kuljetuskapasiteetille suunnitelman tarvittavista kalustohankinnoista jolla yrityksen toiminnan ympäris- töystävällisyys paranee • auttaa yrityksen henkilökuntaa valitsemaan ympäristöystävällisen työmatkamuodon • tekee asiakkaalle ympäristösuunnitelman ja laskelman energian kulutuksesta ja päästöjen vähentämisestä.
Tutkinnon suorittaja osaa toimia taloudellisen ja ekologisen liikkumisen kouluttajana sekä neuvonantajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Autoliikkeen taloudellisuus- asiantuntijana toimiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • neuvoo asiakasta mistä eri automerkkien ja -mallien EU-normin mukaisesti mitatut kulutuserot johtuvat • neuvoo asiakasta miten kulutuserot vaikuttavan asiakkaan tarpeen mukaiseen liikkumiseen • kertoo autonvalmistajien taloudellisuuteen kohdistuvista ratkaisuista • auttaa asiakasta valitsemaan käyttötarpeeseensa sopivimman kokonaistaloudellisen auton.
Taloudellisen ajon koulutuksen toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee taloudellisen ajon koulutuksen • toteuttaa taloudellisen ajon koulutuksen asiakkaan lähtökohdista • kerää palautetta pitämästään koulutuksesta ja sen pohjalta analy- soi ja arvioi onnistumistaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Ympäristöystävällisen kaluston hankinnan ja liikkumisen suunnittelun osaaminen osoitetaan esittelemällä asiakkaalle toteutetun projektin.

Taloudellisen ja ekologisen liikkumisen kouluttajana ja neuvonantajana toimimiseen liittyvä osaaminen osoitetaan esittelemällä raportti toteutuneesta tapahtumasta suunnitelmiseen.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella selostus toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearviointin avulla.

3.10 Nuorten liikennekasvatuksen ja AM120:n opettajana toimiminen

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa

- toimia mopon (AM120) kuljettajaopetuksen opettajana
- toimia nuorten liikennekasvattajana.

Arviointi (arvioinnin kohteet ja kriteerit)

Tutkinnon suorittaja osaa toimia mopon (AM120) kuljettajaopetuksen opettajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Vastuullisena kuljettajana toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tekee mopon (AM120) teknisen tarkastuksen ja valmistelee sen liikenteessä käyttöä varten sekä käyttää kuljettajatutkinnossa vaadittuja ajovarusteita • tekee opetussuunnitelman mukaiset opettajan näytöt mallisuorituksen tasoisesti • tekee kuljettajatutkinnon käsittelykokeen tehtävät hyväksytysti • hallitsee liikenteessä tapahtuvan opetuksen mallisuoritukset vastuullisesti.

<p>Mopon (AM120) kuljettaja-opetuksen suunnittelu vahvistetun mopo opetuksen opetussuunnitelman ja opetuksen rakenteen, tavoitteiden, sisältöjen, vähimmäisopetusmäärien ja opetuksellisten periaatteiden mukaisesti</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekee suunnitelman opetussuunnitelman mukaisen mopo-kurssin toteuttamiseksi • suunnittelee toteuttamiskelpoiset opetustilanteet autokoulutoiminnan tavanomaisiin opetustilanteisiin: <ul style="list-style-type: none"> – ajo-opetus – luokkaopetus • laatii toteuttamiskelpoisia henkilökohtaisia opetussuunnitelmia • hankkii tietoa monipuolisin menetelmin oppimisen ja opettamisen keskeisistä periaatteista • soveltaa erilaisia opetusmenetelmiä ja perustelee pedagogisesti niiden valinnan.
<p>Mopon (AM120) kuljettaja-opetuksen toteuttaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa suunnittelemansa ajo-opetustilanteen opetussuunnitelman periaatteiden mukaan • toteuttaa teoriaopetustunnin suunnittelemaansa aiheesta aktiivoiden oppilasta ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan sekä liikenneturvallisesta käyttäytymisestä • tilanteen vaatiessa soveltaa tai muuttaa suunnitelmaa tai toteuttaa opetustilanteen aikana ja so'vittaa ajankäytön tehokkaasti • toteuttaa opetusta didaktisesti perustellusti tilanteeseen sopivin menetelmin • havainnollistaa ajamiseen liittyvät ajomekaniikan keskeiset perusteet ymmärrettävästi • valitsee perustellusti kuhunkin oppimistilanteeseen tarkoituksenmukaisen ympäristön • käyttää erilaisia, oppimista edistäviä havainnollistamiskeinoja • motivoi, asettaa tavoitteita, havainnoi ja arvioi oppilaan toimintaa sekä antaa tilanteeseen nähden sopivaa palautetta • hyödyntää oppilaan aiemmat taidot ja kokemukset opetuksessaan • käyttää opetuksessa tarvittavia teknisiä laitteita ja sovelluksia sujuvasti • toimii eettisesti ja vastuullisesti • käyttää opetuksessaan uusimpia kuljettajakäyttäytymistä selittäviä malleja • hallitsee mopon (AM120) opetussuunnitelman mukaiset asiasisällöt • pedagogisesti perustellen valikoi yksittäisissä opetustilanteissa olennaiset opettavat sisällöt • käyttää perustellusti menetelmiä, joilla voi vaikuttaa vastuulliseksi kuljettajaksi kehittymiseen.

<p>Erityisen tuen tarpeessa olevien huomioon ottaminen opetuksessa</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa erityisen tuen tarpeen • ottaa toiminnassaan huomioon yleisimmät liikennetaitojen oppimista hidastavat tai muut oppimista ehkäisevät fyysiset tai psyykkiset tekijät • löytää tarvitsemaansa tietoa erilaisten oppimiseen tai liikenteessä toimimiseen vaikuttavien sairauksien erityispiirteistä • kertoo tarvittaessa ajokorttiin merkittävistä erityisohjeista • toimii eri kulttuureista tulevien oppilaiden kanssa asianmukaisesti • toteuttaa opetusta eriyttäen ja ottaen huomioon mm. opettavan oppilaan aiemman osaamisen, oppimistyylin ja oppimiskyvyn sekä erityisen tuen tarpeessa olevat.
<p>Oppimisen arviointi</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi opetustilanteessa oppilaan suoritusta ja oppimista sekä antaa palautetta tilanteeseen sopivin tavoin • arvioi oppilaan etenemistä kokonaisuutena ja toimintaa suhteessa oppimistavoitteisiin • arvioi kokonaisuutta ja suoritusten keskeisiä toimintoja perustellusti • arvioi oppimistuloksia ja antaa sen pohjalta rakentavaa palautetta.
<p>Oman opettamistavan ja sen vaikuttavuuden arviointi</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi omia valmiuksiaan toimia liikenneopettajana • arvioi oman toimintansa vaikutuksia oppimistuloksiin • kehittää tarvittaessa omaa toimintaansa omien sekä muilta saatu- jen arvioiden perusteella • ylläpitää ja kehittää omaa opettajuuttaan • arvioi omaa tapaansa motivoida ja asettaa tavoitteita sekä arvioida oppimista • vastaanottaa ja käsittelee rakentavasti palautetta omasta toiminnastaan.
<p>Työturvallisuuden huomioon ottaminen</p>	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • toimii omaa ja muiden turvallisuutta edistävasti: liikenteessä ajaessa • käyttää opettajana, kuljettajana ja työntekijänä henkilökohtaisia suojavarusteita esimerkillisesti • varmistaa ajoneuvojen ja laitteiden toimintakunnosta ja turvallisuudesta.

Tutkinnon suorittaja osaa toimia nuorten liikennekasvattajana.	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Liikennekasvatus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa lapsille ja nuorille kohdennettuja liikennekasvatustilanteita • toteuttaa liikennekasvatusta ottaen huomioon liikenteen ja liikennekasvatuksen kehitystrendit • toimii lasten ja nuorten kanssa luontevasti • arvioi kriittisesti omia tietoja ja taitoja, jotka liittyvät elinikäiseen liikennekasvatukseen • kehittää lasten ja nuorten kanssa toteutettavan liikennekasvatuksen pedagogisia menetelmiä ja sisältöjä ottaen huomioon eri ikäkausien liikenne-riskit ja tyypilliset onnettomuudet.

Ammattitaidon osoittamistavat

Mopon ajokorttikoulutuksen opettajana toimimiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- tekemällä kirjalliset suunnitelmat opetuksen toteuttamiseksi
- ajamalla mopoa
- toteuttamalla ajo- ja luokkaopetusta.

Nuorten liikennekasvattajana toimimiseen liittyvä osaaminen osoitetaan

- toteuttamalla liikennekasvatustapahtuma tai
- esittelemällä etukäteen laadittu kirjallinen raportti tutkinnon suorittajan toteuttamasta liikennekasvatustapahtumasta.

Tutkintosuoritusta täydennetään tarvittaessa suullisesti tai etukäteen tehdyllä kirjallisella selostuksella toimimisesta tai toimintaperiaatteista niissä erilaisissa tilanteissa, joita ei muuten tutkintotilaisuudessa ilmene, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat osoitetuiksi.

Tutkintosuoritusta voi täydentää myös erilaisten selvitysten, tuotosten, tehtävien, haastattelujen ja keskustelujen sekä tutkinnon suorittajan itsearvioinnin avulla.

Tutkinnon osan suoritus voidaan keskeyttää, mikäli havaitaan oleellisia liikenne- tai työturvallisuutta vaarantavia puutteita.

3.11 Tutkinnon osa toisesta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta

Liikenneopettajan erikoisammattitutkintoon voidaan sisällyttää yksi tutkinnon osa muusta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta. Todistuksen tutkinnon osan suorittamisesta antaa aina kyseisestä tutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta, ja liikenneopetuksen tutkintotoimikunta tunnustaa tämän tutkinnon osan osaksi liikenneopettajan erikoisammattitutkintoa todistuksen perusteella.

Painettu
ISBN 978-952-13-5769-5
ISSN 1798-887X

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-5770-1
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet